

сѣмейното положение, вида на прѣстѣплението и наложено наказание прѣдизвикаха една крайно обрѣменителна и извънредно бавна служба при Дирекцията за провѣрката на материала. Цѣлния материалъ бѣше подхвърленъ на двѣ провѣрки: първата се извърши прѣди да се почне разработката, втората пъкъ се правѣше паралелно съ пробната първоначална разработка. Тая основателна и всестранна провѣрка можа да прѣмахне и изправи въ възможния процентъ много отъ недостатѣцитѣ на материала, и въ сѣщето време да ориентира самата Дирекция за основата,

върху която трѣбва да бѣде поставена провѣрката на материала прѣзъ слѣднитѣ години.

Най-послѣ необходимо е да се отбѣлѣжи тукъ, че Дирекцията срѣщна мъчнотии и прѣпятствия и въ себе си, въ самата Дирекция на статистиката. Всѣка нова статистическа работа винаги е едно мъчно прѣдприятие за всѣки статистически институтъ и особено пъкъ прѣзъ първата година на прѣдприеманото му. Въ това отношение прѣдприемането и изработването на първата криминална статистика бѣ за Дирекцията не само опитъ, но и школа.

IV. Обработка на материала.

1. Размѣръ и граници на обработката.

Границитѣ за разработката на даденъ суровъ материалъ сѣ, естествено, въ зависимостъ отъ границитѣ на поставенитѣ обекти, както и отъ ширината на обема на събранитѣ данни. Обаче, тия граници на разработка често стоятъ въ зависимостъ и отъ достовѣрността и сигурността на добития суровъ материалъ.

Поставенитѣ обекти и допуснатиятъ обемъ на даннитѣ на нашата криминална статистика не можаха да дадатъ за резултатъ една напълно подробна разработка на суровия материалъ. Недостатѣцитѣ въ суровия материалъ, за които се говори по-горѣ, стѣсниха още повече границитѣ на разработката.

И въ резултатъ Главната дирекция рѣши да даде на криминалната статистика за 1910 г. една по-ограничена разработка. Тая ограниченостъ се отнася прѣди всичко до обработката на даннитѣ за прѣдишнитѣ осѣждания, които, явно е, не могатъ да бѣдатъ безукоризнени до тогава, догдѣто не се стабилизира и организира добръ службата въ бюрата за сѣдимостъ. Не ще съмнѣние, че съ постоянното подобрене на тая служба ще се подобрява и качеството и пълнотата на свѣдѣнията за прѣдишнитѣ осѣждания. А заедно съ това, естествено, ще върви и разширението и вдѣлбочаването на обработката чрѣзъ по-детайлни подразделения и по-богати комбинации.

Обаче и въ тоя си видъ, въ който е разработенъ материалътъ на криминалната статистика за 1910 година, той прѣдставлява достатѣчна подробностъ за респективни изчвания и стои даже надъ она минимумъ разработка, който нѣкои напрѣднали страни даватъ на своята криминална статистика. Остава съ течение на врѣмето разширението на обектитѣ и разграничението на по-обширни обемии на наблюдението, както и подобренито на условията, при които се върши наблюдението и записването на суровитѣ статистически данни, да съдѣйствуватъ за постоянното разширение и диференциация на обработката на материала.

2. Номенклатура на прѣстѣпленията.

Обработката на материала за криминалната статистика се извърши въ Главната дирекция възъ основа на една подробна номенклатура на прѣстѣпленията, прѣдвидени въ общия наказателенъ законъ. Въ номенклатурата сѣ систематизирани отдѣлнитѣ прѣстѣпления въ 151 номера и 199 букви, или всичко 350 отдѣлни видове, съобразно подразделенията на наказателния законъ по глави и членове. Освѣтъ по общия наказателенъ законъ, въ настоящата публикация сѣ разработени свѣдѣнията за обвиняемитѣ лица и дѣянията и по 15 прѣстѣпления отъ специални закони (вижъ стр. XXI).

Номенклатурата се изработи въ Главната дирекция на статистиката съ участието на професора по наказателно

право при софийския университетъ г. Вл. Молловъ, и съ съдѣйствието и удобрението на Министерството на правосѣдието. Номенклатурата съответствува изобщо на системата на нашия наказателенъ законъ и при съставянето ѝ се имаше за образецъ подобната номенклатура на германската криминална статистика. Окончателно номенклатурата се установи слѣдъ опитното прѣдварително разработване на материалитѣ по 6 таблици, което се извърши по прѣдварителния проектъ на самата номенклатура. Това пробно изработване спомогна да се установи количественото значение на отдѣлнитѣ видове прѣстѣпления у насъ и да добие Дирекцията потрѣбната ориентировка при окончателното установяване на номенклатурата.

Ако номенклатурата изобщо и да запазва системата на наказателния законъ, обаче, отграничаването на отдѣлнитѣ видове прѣстѣпления на много мѣста отстъпва отъ подразделенията на Н. З. по членове. При нѣкои именно членове се намѣри за необходимо да се подраздѣли прѣстѣплението на нѣколко вида (както напр. при случаитѣ на квалифицирана обида, тѣлесна поврѣда и т. н.), като се имаха прѣдъ видъ различията въ цѣлитѣ и обектитѣ на прѣстѣпленията, а така сѣщо и количественото значение на тия подраздѣлени прѣстѣпления за нашата страна. При други членове, пъкъ наопаки, се намѣри за цѣлесобразно, да се групиратъ прѣстѣпнитѣ състави на нѣколко члена въ едно прѣстѣпление, като се имаше прѣдвидъ приликата въ съставитѣ и неособено голѣмото имъ значение за прѣстѣпността въ страната.

Остава на бѣдѣщето да ввася измѣнения и подобрения въ тая номенклатура, която, както и самата статистика, подлежи на постоянно развитие и подобрене.

3. Основни единици.

Криминалната статистика обгрѣща двѣ основни категории факти: а) отдѣлнитѣ дѣяния, които сѣ били осѣдени прѣзъ периода на статистическото наблюдение и по отношение на които дѣлата сѣ били свършени окончателно съ осѣждане, оправдание или прѣкрятване; б) лицата, които сѣ били обвиняеми прѣзъ тоя периодъ за извършването на горшитѣ дѣяния. Слѣдователно, бройнитѣ единици въ нашата криминална статистика сѣ: 1) дѣянието и 2) обвиняемото лице.

Дѣяния. За „единица“ дѣяние се смѣта всѣко отдѣлно дѣяние, безъ разлика дали то е извършено отъ едно или отъ повече лица, или дали лицето е било осѣдено само за даденото дѣяние, или за повече такива. Единицата дѣяние въ нашата криминална статистика е реално отграничено дѣяние, което само по себе си, по своето съдържание, съставъ, врѣме и мѣсто на извършването може да се вземе за единъ отдѣленъ фактъ. За опрѣдѣление еди-